

KÚRIA

Bfv.I.312/2014/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év június hó 10. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

Az emberölés büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben III. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pécsi Törvényszék 7.B.290/2011/52. számú ítéletét, valamint a Pécsi Ítéltábla Bf.II.137/2012/22. számú végzését III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pécsi Törvényszék a 2012. február 6. napján kihirdetett 7.B.290/2011/52. számú ítéletével III. rendű terheltet bűnösnek mondta ki emberölés büntetében, mint társtettest [1978. évi IV. törvény 166. § (1) bekezdés]. Ezért őt mint visszaesőt tíz év börtönbüntetésre és a közügyektől tíz évi eltiltásra ítélte. A bíróság rendelkezett a járulékos kérdésekről is. (Döntött további három, a felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett terhelt büntetőjogi felelősségéről.)

A másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla a 2012. szeptember 14. napján kihirdetett Bf.II.137/2012/22. számú végzésével az elsőfokú bíróság

ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozatok ellen a III. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a jogszabályhely megjelölése nélkül, tartalmát tekintve a Be. 416. § (1) bekezdés b) és c) pontjára hivatkozással, amelyben a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte.

Álláspontja szerint a másodfokú eljárásban helyettesítési meghatalmazás alapján védelmét ellátó kirendelt ügyvéd -, aki az elsőfokú eljárásban a IV. rendű terhelt meghatalmazott védőjeként járt el - a terheltek között fennálló érdekellentétre figyelemmel védőként nem járhatott volna el. Ebből következően az ítéletábrla a másodfokú tárgyalást olyan személy távollétében tartotta meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

Az indítványozó feltételezésnek tartotta, hogy a sértett a halálát eredményező sérüléseket az első bántalmazás helyszínén, a III. rendű terhelt a tulajdonában álló ingatlan előtti teraszon szerezte, mert ezt teljes bizonyossággal az orvosszakértői vélemények sem támasztották alá. Kifogásolta, hogy a bíróság a terhelt-társai illetve a tanúk vallomását fogadta el. Végül a terhére rótt élet elleni cselekmény minősítését - ölési szándékának hiányában, a sértetten szemmel látható sérülések nyolc napon belüli gyógytartama miatt - törvénysértőnek vélte, a törvényes minősítés legfeljebb segítségnyújtás elmulasztása lehetne. A törvénysértő minősítés egyben törvénysértően súlyos büntetés kiszabását eredményezte, mert a vele szemben kiszabott büntetés sem a belső arányosságnak, sem az enyhítő körülményeknek nem felel meg, annak mértéke eltúlzott.

A Legfőbb Ügyészség BF.441/2014/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak találta, és a megtámadott határozatok tanácsülésen történő hatályában fenntartását indítványozta.

A Kúria a Be. 424. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati indítványt tanácsülésen bírálta el.

Megállapította, hogy a felülvizsgálati indítvány indokai a Be. 416. § (1) bekezdés b) és c) pontjaira történt hivatkozást nem támasztották alá: a cselekmény törvénysértő minősítésének sérelmezése a tényállás törvénysértő támadásán, az eljárási szabályok megszegésének kifogásolása a jogszabály téves értelmezésén alapult.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. Ebből adódóan e rendkívüli jogorvoslati eljárásban nincs lehetőség a

tényállás megállapításának alapjául szolgáló bizonyítékok bizonyító erejének, mérlegelésének vitatására sem, hiszen az alapügyben eljáró bíróságok által elfogadott bizonyítékok vitatása lényegében a tényállás kétségesse tételét célozza.

A felülvizsgálati indítványnak a tényállás hiányosságával, a bizonyítás mikéntjével, az egyes vallomások hitelt érdemlőségével kapcsolatos kifogásai a Be. 423. § (1) bekezdése értelmében törvényi tilalom alá esnek.

A felülvizsgálat - a Be. által körülírt eljárásjogi feltételek között - kizárólag jogkérdések megítélése tárgyában folyhat. E körben nem tekinthető elfogadható jogi hivatkozásnak az olyan anyagi jogi vonatkozásokat érintő érvelés, amely valójában nem a jogerős ítélet tényein, hanem az indítványozó által helyesnek és megalapozottnak vélt, ám az ítélettel eltérő, feltételezett tényállás jogi értelmezéséből adódik.

A Kúria a megtámadott határozatot - a Be. 423. § (4) bekezdésében írtaknak megfelelően - a felülvizsgálati indítványban megjelölt ok alapján bírálta felül.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján a bíróság jogerős ügyszózató határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve a II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor. A felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések törvényi köre nem bővíthető. A nyomozás során elkövetett eljárásjogi szabálysértések kívül esnek a felülvizsgálati okok körén, a poligráfós vizsgálat elmaradása valójában a bizonyítás körébe tartozó kérdés.

Binder Attila III. rendű terheltnak a védő hiányára alapított eljárási szabálysértésre hivatkozás ugyanakkor az érdemi felülvizsgálatot megalapozó ok lehet.

A Be. 373. §-ának (1) bekezdés II. d) pontja szerint a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek részvétele a törvény értelmében kötelező.

A Kúria ebből kiindulva megállapította, hogy a védő részvétele [Be. 46. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján] a felülvizsgálat alapügyben valamennyi terhelte esetében kötelező volt.

A Be. 44. § (4) bekezdése értelmében több terhelte érdekében ugyanaz a védő csak akkor járhat el, ha a terheltek érdekei nem

ellentétesek. Azt a helyzetet, amikor két terhelt között érdekellentét áll fenn, és védelmüket ennek ellenére ugyanaz az ügyvéd látja el, úgy kell tekinteni, hogy a tárgyalást egyikük tekintetében olyan személy távollétében tartották meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

Abban a kérdésben, hogy a terheltek érdekei ellentétesek-e, kizárólag a védekezésük, illetve vallomásuk tartalma alapján lehet állást foglalni. Ha a terheltek egybehangzóan tagadják a bűncselekmény elkövetésében való részvételüket, vagy azonos az előadásuk a cselekményről, érdekellentétükről nem lehet szó, még akkor sem, ha az egyik vagy egyes terhelteknek az lenne a valóságos - kedvezőbb büntetőjogi megítéléshez vezető - érdeke, hogy társaitól eltérő vallomást tegyen [BH 2009.200].

Ugyanakkor az érdekellentét elvi lehetősége még nem jelenti azt, hogy az ténylegesen fennáll. A hivatkozott eljárásjogi rendelkezés valóságos érdekellentét esetére zárja ki az azonos védő eljárását. A Be. 44. § (4) bekezdés rendelkezésének helyes értelme szerint kizáró ok akkor létesül, ha akár a kirendelt, akár a meghatalmazott védő egyidejűleg látja el az egymással érdekellentétben lévő terheltek védelmét [BH 2013.329.].

A felülvizsgált ügy irataiból megállapítható, hogy a IV. rendű terhelt -, akinek védelmét a 2011. március 11-én kelt meghatalmazás alapján a nyomozás során és az első fokú eljárásban **I.sz.Ügyvéd** látta el - részben terhelő vallomást tett III. rendű terheltre (nyomozati iratok 1135., 1247. oldal). Az is kétségtelen, hogy - miként arra az elsőfokú bíróság ítéletében helytállóan hivatkozott - a IV. rendű terhelt folytatólagos nyomozati kihallgatása során olyan vallomást tett, hogy a sértettet társai, **I. rendű terhelt, II. rendű terhelt**, sőt, a III. rendű terhelt is bántalmazta. III. rendű terhelt a bűnösségét következetesen tagadta. Ily módon a közöttük meglévő érdekellentét valóságos.

A IV. rendű terhelt az első fokú ítélet kihirdetését követően, 2012. február 10-én a védőnek adott meghatalmazást visszavonta. A másodfokú eljárásban védelmében már kirendelt védő járt el. Ebből következően az érdekellentét azért nem bír jelentőséggel, mert a III. rendű terhelt érdekében - a korábbi kirendelt védője által adott helyettesítési meghatalmazás alapján - eljáró **I.sz.Ügyvéd** ekkor már nem látta el a IV. rendű terhelt védelmét.

Felülvizsgálati indítványában a III. rendű terhelt arra is hivatkozott, hogy a másodfokú tárgyaláson eljáró védő érdekében azért sem tudott a hivatásának megfelelően mindent megtenni, mert a IV. rendű terhelt felé fennálló ügyvédi titoktartás is kötelezte. **I.sz.Ügyvéd** ezért a III. rendű terhelt érdekében a fellebbviteli

eljárásban már nem tárhatott fel olyan tényeket, amelyek az ügy megfelelő megítélését szolgálták volna.

A Be. 45. § (1) bekezdés c) pontja szerint nem lehet védő az sem, aki a terhelt érdekével ellentétes magatartást tanúsít, vagy akinek az érdeke a terheltével ellentétes.

A védőkénti eljárás kizárását megalapozó feltételt, a terhelt érdekével ellentétes magatartást mindig az adott ügygel összefüggésben és nem csupán a terhelt és a védő személye közötti viszonyban kell vizsgálni: nem szükséges a terhelt érdekeivel ellentétes konkrét magatartás, elegendő az érdekellentét objektív körülményekből megítélhető fennállása.

A Be. 50. §-ának (1) bekezdés b) pontja alapján a védő köteles a terhelt érdekében minden törvényes védekezési eszközt és módot kellő időben felhasználni.

A III. rendű terhelt olyan tény, körülményt nem jelölt meg, ami a védőnek az ő érdekeivel ellentétes magatartására utalna, csupán feltételezte, hogy az ügyvédi titoktartás miatt a védő - a IV. rendű terhelt korábbi képvisellete folytán - az őt mentő, vagy a büntetését enyhítő körülményeket nem tárhatta fel.

A Kúria a másodfokú eljárás során tanúsított védői magatartás alapján a III. rendű terhelt érdekével ellentétes magatartás meglétére utaló körülményt nem észlelt. A fentiekből következően a III. rendű terhelt által hivatkozott eljárási szabálysértés nem valósult meg.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján felülvizsgálatnak akkor van helye, ha bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

A másodfokú bíróság által kiegészített - és a felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó - tényállás szerint az ittas társaságból **I. rendű** és **II. rendű** terheltek a teraszra léptek, ahol **a III. rendű terhelttel** együtt, mindhárman bántalmazni kezdték a földre rogyó **sértettet**. Rövid idő múlva a IV. rendű terhelt is kiment a teraszra, és csatlakozott a bántalmazókhoz. A földön fekvő sértettet testszerte ütlegelte és rugdosta a négy vádlott. A több percen át tartó bántalmazás során a terheltek többször is helyet cseréltek egymással. Az időközben eszméletét veszített **sértettet** a teraszon magára hagyták. A nulla fok körüli hőmérséklet ellenére a sértett felső testén mindössze egy póló volt.

A sértett a halálos következményt okozó sérüléseit bizonyossággal a teraszon a négy terhelt által tanúsított bántalmazás során

szenvedte el. A halálos eredményt a koponyára mért ütések és rúgások, illetve a koponya ütődése eredményezte. A ... dűlőben, a kereszteződés közelében **I. rendű**, illetve **II. rendű** terheltektől elszenvedett bántalmazás, a sértett koponyájának hátsó felszínén látható hajás fejbőrre terjedő éles folytonosságmegszakítások a koponyacsonton sérülést nem eredményeztek, így ezek a halálos eredménnyel nem hozhatók okozati kapcsolatba.

Ezeket a sérüléseket előidéző eszköz (bárd) alkalmas lehetett volna súlyosabb sérülés előidézésére is. Jelen esetben szóba jöhető bárd viszonylag vékony pengéjű, műanyag nyelű és kis súlyú eszköz. A ténylegesnél súlyosabb sérülés elmaradása összességében a relatíve kisebb erőbehatásnak tudható be.

Az irányadó tényállás szerint a négy terhelt a prэшáz előtti teraszon egymás jelenlétében, szándékegységben bántalmazta a sértettet, és tisztában voltak egymás cselekvőségével is.

A töretlen bírói gyakorlatnak megfelelően, amennyiben több elkövető testi épség okozására irányuló szándékkal bántalmazza a sértettet, társtettség folytán az az elkövető is a ténylegesen bekövetkezett eredmény miatt tartozik büntetőjogi felelősséggel, aki saját tevékenységével akár csak nyolc napon belül gyógyuló sérülést okozott. Ennek feltétele - miként azt az irányadó tényállás is rögzítette -, hogy a terheltek azonos időpontban, azonos körülmények között, egymás cselekményét észlelve támadtak a sértettre. Magatartásukban egyértelműen fellelhetők voltak a társtettség fogalmi ismérvei, ennél fogva cselekményüket egységes bűncselekményként kell felfogni, és valamennyi terhelt a közösen, szándékegységben elkövetett bűncselekmény által előidézett eredményért felel.

A társtettség megállapításának nem feltétele, hogy az ölési cselekményben résztvevők egyaránt halálos eredményt közvetlenül előidéző magatartást fejtsenek ki. Társtettes az is, aki felismerve társa szándékát, vele akarategységben, egymás tevékenységét kölcsönösen kiegészítve vesz részt a bűncselekmény elkövetésében. Ez határolja el a társtettségtől a fizikai bűnsegélyt, ugyanis a bűnsegéd - szemben a társtettséssel - nem tanúsít tényállásszerű magatartást, mindössze a tettesi alapcselekmény külső feltételeit biztosítja (BH 2010. 172.).

Nincs jelentősége annak, hogy a több elkövető közül a ténylegesen bekövetkezett eredményt (halált) ki okozta. A bekövetkezett eredményre figyelemmel kell a büntetőjogi felelősségüket megállapítani (BH 2007.71.).

A Kúria osztotta az eljáró bíróságok jogi okfejtését és a Legfőbb Ügyészség álláspontját abban, hogy a III. rendű terhelt esetében a sértett életének kioltására irányuló eshetőleges szándék

megállapítható.

Mindezekre figyelemmel a III. rendű terhelt cselekményének az emberölés büntetteként minősítése a büntető anyagi jog szabályainak megsértése nélkül történt, értelemszerűen a cselekmény törvénysértő minősítésével összefüggően előterjesztett érvelés - jogi alátámasztottság hiányában - helyt nem foghatott.

Törvénysértő minősítés hiányában önmagában a büntetés felülvizsgálatára nem kerülhet sor. Nem képezheti felülvizsgálat tárgyát, hogy a bíróságok a büntetés kiszabása során a súlyosító, és enyhítő körülményeket miként vették figyelembe (BH 2005.337.).

A Kúria mindezekre figyelemmel - mivel a Be. 423. § (5) bekezdése alapján lefolytatott vizsgálata során nem észlelt az indítványozó által nem hivatkozott egyéb, a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt abszolút hatályú eljárási szabálysértést - a megtámadott határozatokat a Be. 426. § (1) bekezdése alapján a III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az ismételt felülvizsgálati indítvány benyújtással összefüggő tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Kúria az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát mellőzheti.

Budapest, 2014. június 10.

Dr. Csere Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Soós László s.k. bíró

A kiadmány hitelével:
TóthLné
bírószági tisztviselő